

(3) Oznámenie, podanie a podnet, v ktorých nie je uvedené meno, priezvisko a adresa pobytu osoby, ktorá ho podáva, sa na účely tohto zákona považujú za anonymné.

- ¹³⁾ § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 584/2005 Z. z.
§ 1 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Súvisiace právne predpisy

zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, Trestný zákon, Zákoník práce

Z dôvodovej správy

Právne sa vymedzujú základné pojmy zákona.

Pojem závažná protispoločenská činnosť sa definuje jednak cez vymedzené trestné činy, a jednak sa definuje vo vzťahu k následku, ktorý môže vzniknúť v súvislosti s protiprávnym konaním. Závažnou protispoločenskou činnosťou teda bude vždy niektorý z trestných činov poškodovania finančných záujmov Európskych spoločností, trestný čin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe, niektorý z trestných činov verejných činiteľov a niektorý z trestných činov korupcie.

Okrem toho bude závažnou protispoločenskou činnosťou aj protiprávne konanie, ktoré je trestným činom s hornou hranicou prevyšujúcou tri roky alebo správnym deliktom, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou vo výške najmenej 50 000 eur.

Ďalej sa definuje pojem oznamovateľ, ktorým je osoba, ktorá sa v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolenie, postavenie alebo funkcie dozvedela o závažnej protispoločenskej činnosti a urobila o tom v dobrej viere oznámenie. Oznámenie sa pritom viaže na skutočnosti, ktoré sú významné na objasnenie závažnej protispoločenskej činnosti. Navrhuje sa tiež ochrana blízkej osoby oznamovateľa, ktorá je zamestnaná u toho istého zamestnávateľa, a to v rovnakom rozsahu ako je chránený podávateľ oznámenia. Tejto blízkej osobe však nebude možné priznať odmenu, čo sa zohľadňuje v definícii oznamovateľa.

Zamestnávateľ a orgány verejnej moci sa definujú obdobne, ako je to obvyklé v našom právnom poriadku.

V odseku 2 sa definuje dobrá viera. Dobrá viera sa neviaže na objektívnu vedomosť o pravdivosti tvrdení, ktoré sa uvádzajú v oznámení, ale na presvedčenie osoby o pravdivosti svojich tvrdení v čase oznámenia, a to s prihliadnutím na okolnosti, ktoré sú jej známe a vedomosti, ktoré má.

KOMENTÁR

V ustanovení § 2 zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti definuje základné pojmy, s ktorými predmetný zákon v ďalších ustanoveniach pracuje.

Oznamovateľom je osoba, ktorá sa v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie dozvedela o závažnej protispoločenskej činnosti a urobila o tom v dobrej viere oznámenie orgánu, ktorý je príslušný na takéto oznámenie. Základnou požiadavkou pre splnenie definície oznamovateľa na účely tohto zákona je teda existencia pracovnoprávneho vzťahu k organizácii, ktorej sa oznámenie týka, pričom najčastejšie je tento vzťah vyjadrený v podobe zamestnaneckého vzťahu. Orgánom príslušným na oznámenie sú orgány podľa ustanovenia § 3 (orgány činné v trestnom konaní) a § 5 (správny orgán) tohto zákona. Oznamovateľom môže byť zamestnanec pracujúci na základe pracovnej zmluvy, alebo aj zamestnanci v štátnej službe, či v tzv. verejnej službe a pod. Oznamovateľ je vždy iba fyzická osoba, nikdy nie právnická osoba. Zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti považuje za oznamovateľa aj blízku osobu oznamovateľa, ak je v pracovnoprávnom vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi. Ak na základe oznámenia došlo k odsúdeniu páchatela trestného činu alebo k preukázaniu spáchania inej protispoločenskej činnosti, zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti ustanovuje možnosť poskytnúť oznamovateľovi odmenu, ktorá je však nenárokovateľná. Hoci je blízka osoba tiež chráneným oznamovateľom a zákon jej priznáva ochranu v rovnakom rozsahu ako je chránený oznamovateľ, blízkej osobe nie je možné priznať odmenu.

Pojem blízka osoba je definovaný v Občianskom zákonníku. Za blízke osoby sú v zmysle ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka považovaní príbuzní v priamom rade (priami predkovia a potomkovia – rodičia a deti, prarodičia a vnuci atď.), súrodenci (vlastní aj nevlastní) a manželia. Za osoby navzájom blízke možno považovať aj iné osoby, ktoré sú v rodinnom pomere alebo inom obdobnom vzťahu, pokiaľ ujmú, ktorú by utrpela jedna z nich, by druhá osoba dôvodne pocítovala ako vlastnú, a to z hľadiska objektívno-spoločenského (napr. strýko, teta, švagor, poručník, opatrovník, druh / družka).

Príklad:

Zamestnanec pracuje u zamestnávateľa na kratší pracovný čas. Možno ho považovať za chránenú osobu?

Ochrana podľa zákona o oznamovaní protispoločenskej činnosti sa vzťahuje na zamestnancov, bez ohľadu na to, či sú zamestnaní na tzv. „čiastočný úväzok“ alebo pracujú na „plný úväzok“.

Príklad:

Zamestnávateľ zamestnáva aj tzv. domáckych zamestnancov, ktorí pracujú z domu. Možno aj takýchto zamestnancov považovať za chránenú osobu?

Ochrana podľa zákona o oznamovaní protispoločenskej činnosti sa vzťahuje aj na tzv. domáckych zamestnancov (zamestnanci pracujúci podľa § 52 Zákonníka práce).

Príklad:

Oznamovateľom je zamestnanec v pracovnom pomere, ktorého manželka pracuje u rovnakého zamestnávateľa. Manželia však spolu nežijú v spoločnej domácnosti. Má aj v tomto prípade manželka právo na ochranu podľa zákona o oznamovaní protispoločenskej činnosti?

Áno má. Aj v takom prípade požíva manželka rovnakú ochranu ako jej manžel – oznamovateľ. Občiansky zákonník v ustanovení § 116 totiž za blízku osobu považuje manžela/manželku bez ohľadu na to, či spolu žijú.

V ustanovení § 2 ods. 1 písm. b) zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti definuje aj pojem oznámenie. Oznámením sa rozumie uvedenie skutočností (informovanie o skutočnostiach), o ktorých sa fyzická osoba (oznamovateľ) dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, a ktoré môžu významnou mierou prispieť alebo prispeli k objasneniu závažnej protispoločenskej činnosti alebo k zisteniu alebo usvedčeniu jej páchatela. Oznámenie sa pritom viaže na skutočnosti, ktoré sú významné pri objasnení závažnej protispoločenskej činnosti.

Zákon o oznamovaní protispoločenskej činnosti definuje pojem závažná protispoločenská činnosť:

- cez vymedzené trestné činy, a
- vo vzťahu k následku, ktorý môže vzniknúť v súvislosti s protiprávnym konaním.

Závažnou protispoločenskou činnosťou teda bude vždy niektorý z trestných činov:

- poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev (podľa § 261 až 263 Trestného zákona),
- machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe (podľa § 266 Trestného zákona),
- zneužívania právomoci verejného činiteľa alebo niektorý z trestných činov marenia úlohy verejným činiteľom (podľa ôsmej hlavy druhého oddielu osobitnej časti Trestného zákona),
- každý z trestných činov korupcie,
- všetky trestné činy, za ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou tri roky (napr. neodvedenie dane a podobného).

Závažnou protispoločenskou činnosťou bude vo vzťahu k následku, ktorý môže vzniknúť v súvislosti s protiprávnym konaním, aj správny delikt, za ktorý možno ulo-